

Motion till riksdagen 2005/06:Ub426

av **Birgitta Sellén m.fl. (c)**

Kunskap för alla

Motionen delad mellan flera utskott

Sammanfattning

I denna motion hittar du bland annat följande förslag från Centerpartiet:

- Anpassa skolan efter elevers olika förutsättningar.
- Inför flexibel skolgång.
- Utvecklingsplaner från år ett.
- Betyg tidigare och i fler steg.
- Satsa på elevers matematik-, läs- och skrivutveckling.
- Stärk elevens rätt till stödundervisning.
- Inrätta ett kvalitetsinstitut.
- Förbättra elevernas psykiska och fysiska hälsa.
- Fler lärare.
- Låt skolledaren ha det yttersta pedagogiska ansvaret.
- Ge lärarna tillgång till fortbildning, kompetensutveckling och vidareutbildning.
- Utred hur karriärmöjligheter för lärare kan vidareutvecklas.
- Återinför speciallärarutbildningen.
- Inrätta ett kunskapskontrakt.
- Stärk modersmålsundervisningen.
- Stärk arbetsmiljön i skolan.
- Nolltolerans mot våld och mobbning.
- Kommunerna bör ha skadeståndsskyldighet vid mobbning.
- Förbättra skolhälsovården.
- Elevenpassad och flexibel gymnasieskola.
- Lärlingsprogram på gymnasiet.
- Bättre möjligheter för fristående skolor att ta emot elever i behov av särskilt stöd.
- Fristående skolor för vuxenutbildning måste tillåtas.
- Öka antalet platser på KY-utbildningar.
- Anpassa KY-utbildningar efter behov på den lokala arbetsmarknaden.
- Fler platser inom folkbildningen.

Fel! Okänt namn på

- Funktionshindrade måste kunna välja skola.
- Inrätta riksgymnasium för blinda och synskadade elever med multifunktionshinder.
- Ge personer med särskoleutbildning tillträde till vuxenutbildning.
- Låt vuxenutbildning vara underlag för rätt till assistent enligt LSS.
- Låt grund- och gymnasieskolans elever få samma skydd som arbetstare och högskoleelever när det gäller trakasserier och diskriminering.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Förslag till riksdagsbeslut	5
Kunskap för alla	9
Förskola.....	10
Kvalitet.....	10
Barngrupperna	11
Personalen	11
Mångfald	11
Valfrihet	12
Etableringsfrihet.....	12
Mångkulturell förskola	12
Arbetsmiljö.....	12
Grundskola.....	13
Reform 1: Rätt till kunskaper	13
Inför flexibel skolgång	14
Betyg	14
Centerpartiets förslag	15
Stärk elevens rätt till stöd	15
Reform 2: Lokal makt	16
Nationellt kvalitetsinstitut	16
Öka elev- och föräldrainflytandet.....	17
Reform 3: Fler lärare	17
Lärarytelsen	17
Skolledarens pedagogiska roll.....	18
Kompetensutveckling för lärare	18
Karriärmöjligheter för lärare	18
Vikten av specialundervisning	19
Lärarcertifikat.....	19
Kunskapskontrakt.....	20
Elever med utländsk bakgrund.....	20
Entreprenörskap	21
Gymnasieskola.....	21
Fristående skolor.....	23
Elever i behov av särskilt stöd.....	24
Fristående gymnasieskolor.....	24
Individuellt program.....	24
Fristående vuxenutbildning	24
Skolskjuts till fristående skolor	25
Kommunala friskolor	25
Arbetsmiljön i skolan.....	25
Arbetsmiljölagsstiftningen.....	26
Mobbning ett vardagsproblem i skolan	26
Åtgärder mot mobbning	27
Elevhälsa	27

Fel! Okänt namn på

Skolhälsovård	28
Idrott och kost.....	28
Funktionshindrade i skolan.....	28
Skapa ett nytt riksgymnasium.....	29
Särskola	29
Livslångt lärande för personer med funktionshinder	29
Livslångt lärande	30
Kvalificerad yrkesutbildning	30
Samordna utbildningsformer	31
Folkbildning	31

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en förskola av hög kvalitet är en valfri förskola som är till för alla, där barnen får pedagogisk utveckling genom leken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvecklingssamtal på förskolan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av sekretessen mellan skolformerna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en jämställd skola.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om barngruppernas storlek.
6. Riksdagen begär att regeringen verkställer riksdagens beslut om en valfrihet i förskolan enligt riksdagsbeslut 2002/03.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett behov av att utveckla den öppna förskolan och den betydelse den har för barn, föräldrar och familjedaghem.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en etableringsfrihet för förskolan.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att påbörja modersmålsundervisningen i förskolan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förskolebarn skall omfattas av arbetsmiljölagen.¹
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en skola där elever uppnår kunskapsmålen efter den enskilde elevens förutsättningar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av reformer för rätt till kunskaper, lokal makt och fler lärare.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbildningen skall resultera i höjd kunskapsnivå hos eleverna i grundskolan.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kunskapsmål och en individuell kunskapsrätt.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn och ändring av terminssystemet.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om flexibel skolgång.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att betyg skall ges tidigare och i fler steg.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka baskunskaperna i skolan genom en satsning på matematik samt läs- och skrivutveckling.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn för att stärka det stöd som eleven har rätt till enligt grundskoleförordningen.

Fel! Okänt namn på

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör ta initiativ till inrättande av ett nationellt kvalitetsinstitut.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att införa lokala skolstyrelser.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om lärarnas betydelse.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en översyn av lärarutbildningen.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att stärka skolledarutbildningen.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om skolornas skyldighet att se till att lärarna har tillgång till fortbildning, kompetensutveckling och vidareutbildning.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över hur karriärmöjligheter för lärare kan utvecklas.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att speciallärarutbildningen skall återinföras.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av logopedier i skolan.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att införa en lärarcertifiering.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om inrättandet av ett kunskapskontrakt.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att elever med utländsk bakgrund skall kunna prioritera svenska samt ha rätt till modersmålsundervisning.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att skolor med goda erfarenheter av undervisning i ett främmande språk skall kunna vara värdskola för elever i annan skola och ge elever denna undervisning på distans.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en gymnasieskola som höjer den allmänna utbildningsnivån och förbereder alla för ett livslångt lärande.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en eleanpassad och flexibel gymnasieskola.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om fristående skolors betydelse.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att man undersöker hur de elever som avslutar skolgång på friskola klarar sig.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att fristående skolor måste ha samma rättigheter och skyldigheter som den kommunala skolan.

Fel! Okänt namn på

38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att friskolorna bör få ekonomiskt stöd till utbildningstolkning för hörselskadade elever.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fristående skolor skall ges möjlighet att erbjuda undervisning inom ramen för individuella programmet.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fristående skolor för vuxenutbildning måste tillåtas.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minst lika bra arbetsvillkor skall gälla för våra barn som vi kräver på vuxnas arbetsplatser.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elever redan i tidig ålder bör ges möjlighet att påverka skolmiljön och vara med i utformningen av densamma.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att när det sker ett våldsbrott i skolan måste skolan anmäla detta.
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsynen av utbildningsverksamhet från bl.a. Skolverket också bör innefatta om det i skolan förekommer fördomsfulla läromedel.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att dramapedagoger bör utbildas på högskolorna.
46. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att anställa bildkonstnärer i skolorna.
47. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av skolhälsovård.
48. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten för funktionshindrade elever att välja skola.
49. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett riksgymnasium för blinda och synskadade barn med multifunktionshinder.
50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskolans betydelse.
51. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge personer med särskoleutbildning tillträde till vuxenutbildning.
52. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta vuxenutbildning vara underlag för rätt till assistent enligt LSS.
53. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av det livslånga lärandet i vuxenutbildning.
54. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ha ett mer flexibelt system för att kunna anpassa KY-utbildningar efter behov på den lokala arbetsmarknaden.
55. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av och samordning mellan de eftergymnasiala yrkesutbildningarna.

Fel! Okänt namn på

56. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att folkbildningen skall tillföras resurser för att klara det existerande behovet.²

¹ Yrkande 10 hänvisat till AU.

² Yrkande 56 hänvisat till KrU.

Kunskap för alla

Centerpartiets dröm för utbildning bottnar i tanken om det livslånga lärandet som börjar i förskolan och sedan fortsätter hela livet. I denna dröm är en viktig grundprincip att individens behov ska stå i centrum, utbildningen skall alltså vara flexibel och anpassas efter den enskilda eleven. Att eleven mår bra, både fysiskt och psykiskt är avgörande för att eleven ska kunna ta till sig och tillgodogöra sig kunskaper och erfarenheter. Därför är elevens välbefinnande en av de mest centrala och grundläggande delarna i Centerpartiets dröm om det livslånga lärandet.

Kunskap är många gånger grunden för ett minskat utanförskap och en ökad delaktighet i samhället. Centerpartiet tror på en utbildning där individens behov står i centrum, vilket i förlängningen också innebär en ökad valfrihet och delaktighet när det gäller utbud och möjligheter. Detta bör ges regeringen till känna.

Vår dröm om framtidens skola består av en högkvalitativ skola både när det gäller praktik och teori och där dessutom ingetdera av dessa värderas högre än det andra. I dagens, och kanske än mer i framtidens, samhälle kommer den svenska konkurrenskraftens betydelse ständigt att öka. Därför innehåller Centerpartiets dröm också det livslånga lärandet, där människor kan fylla på med kunskap hela livet och där samarbetet mellan utbildning och arbetsliv är starkt.

För att fungera i den globala värld vi nu lever i måste det ställas höga krav på utbildning. Undervisning på alla nivåer bör genomsyras av ett globalt perspektiv där demokrati och tolerans är grundläggande värderingar. Globaliseringen för också andra aspekter med sig där till exempel vikten av tekniska lösningar är stor. Centerpartiet har en vision om en skola där skaparglädje uppmuntras och nya innovativa tankar stimuleras.

Centerpartiet stävar efter en förskola med mindre barngrupper, en fungerande barnomsorgsgaranti, tillräckligt med förskollärare och en förskola där personal, föräldrar och barn inte känner sig oroliga när det gäller förskolan. I en bra förskola sätts barnen i centrum och både personal och barn mår bra. Centerpartiet anser att en förskola av hög kvalitet är en valfri förskola som är till för alla, där barnen får pedagogisk utveckling genom leken.

Vår syn på grundskolan är en skola där alla elever ges möjlighet att lära, oavsett bakgrund, vilken skola de går i eller hur de lär sig. Skolan måste ta hänsyn till att elever är olika och lär på olika sätt, därför vill vi individanpassa skolan mer, utveckla nya arbetsformer och arbetssätt. Centerpartiets skolpolitik innebär att ta hänsyn till att elever behöver olika lång tid att lära. Skolan bör därför utgå från kunskapsmålen snarare än antalet år i skolan.

Centerpartiet drömmer om en gymnasieskola som möter varje elevs unika förutsättningar och behov, som ser både den teoretiskt lagda och den praktiskt intresserade och begåvade. Och som inte värderar den ena inlärningsstilen högre än den andra. En gymnasieskola som höjer den allmänna utbildningsnivån och förbereder alla för ett livslångt lärande.

Fel! Okänt namn på

Slutligen har Centerpartiet perspektivet livslångt lärande där människor på olika sätt och i olika former kan fortsätta att lära sig och att vidareutvecklas hela livet. I detta arbete är folkbildningen en väsentlig del.

Förskola

Grunden för Centerpartiets familjepolitik är ett ökat självbestämmande och valfrihet, bättre möjlighet att kombinera familjeliv och arbetsliv samt att få ha mer tid med sina barn. Det här förutsätter att familjers ekonomiska utrymme stärks och att föräldrarna har möjlighet att ta ansvar för barnens uppväxt både när det gäller barnomsorg och skola. Självbestämmande förutsätter mångfald och det är viktigt att det finns olika former av barnomsorg att välja mellan. Centerpartiet vill se en minskning av den statliga styrningen inom barnomsorgsområdet.

Kvalitet

Förskolan är med och lägger grunden för ett livslångt lärande, där lärandet i förskolan har sin grund i leken. För Centerpartiet är det viktigt att ge bästa tänkbara förutsättningar för en hög kvalitet i förskolans verksamhet. Barnen i förskolan måste få den tid och utrymme de behöver.

Många förskollärare är oerhört pressade. Personalen sliter för att det ska fungera ute på förskolorna och kommunerna brottas med underskott. Vi måste sträva efter en förskola med mindre barngrupper, en fungerande barnomsorgsgaranti, tillräckligt med förskollärare och en förskola där personal, föräldrar och barn inte känner sig oroliga när det gäller förskolan. I en bra förskola sätts barnen i centrum och både personal och barn mår bra. Centerpartiet anser att en förskola av hög kvalitet är en valfri förskola som är till för alla, där barnen får pedagogisk utveckling genom leken. Detta bör ges regeringen till känna.

Övergången från förskola till skola ska upplevas som positiv. Detta underlättas genom samarbete mellan för- och grundskola. En stark samverkan mellan föräldrar och förskola är också viktig för förskolans kvalitet. Utvecklingsamtal stärker också det viktiga föräldrainflytandet varför det måste finnas tid och resurser för dessa samtal. Detta bör ges regeringen till känna.

I många fall kan man redan tidigt se vilka barn som kommer att hamna i svårigheter och insatser för att motverka detta kan därför redan ske i tidig ålder. Så sker dock sällan i dag vilket orsakar än större problem för barnen, samhället och skolan senare i livet. Genom övergången till skolan sker dock ett avbrott eftersom förskolan har tystnadsplikt och inte får dela med sig av information om barnen till skolpersonalen. Det krävs ett gemensamt arbete mellan lärare, skolhälsovård och föräldrar för att se tidiga signaler och kunna ta helhetsgrepp på ungdomarnas situation. Ett sådant arbete bör underlättas

Fel! Okänt namn på

genom en översyn av sekretessen mellan skolformerna. Detta bör ges regeringen till känna.

Barnen i förskolan ska ha manliga och kvinnliga förebilder. Jämställdhet måste finnas med som en viktig del både i förskolläraryrket och i förskollärares fortbildning. Vad som ovan anförts om vikten av en jämställd förskola bör ges regeringen till känna.

Barngrupperna

Centerpartiet anser inte att vi ifrån riksdagen ska tala om hur stora barngrupperna ska vara. Det viktiga är att förskolans verksamhet kvalitetssäkras genom att barngrupperna i förskolan dimensioneras utifrån både barnens och personalens perspektiv.

Barngrupperna får inte vara större än att varje enskilt barn känner trygghet och får en god pedagogisk verksamhet, där omsorg, fostran, lärande och lust att lära bildar en helhet. Små barn klarar inte av att knyta an till alltför många människor. Det är också mycket viktigt att identifiera barn med särskilda behov har för att tidigt ge det stöd som barnet behöver. Vad som ovan anförts om barngruppernas storlek bör ges regeringen till känna.

Personalen

Det finns många svårigheter för förskolans personal som måste åtgärdas. Det finns en allvarlig personalbrist inom de olika yrkeskategorier som arbetar inom förskolan. I kombination med knappa resurser leder detta till att möjligheten att sätta in vikarier och extra personal är liten. Det får till följd att den ordinarie personalen ibland arbetar fast de ur hälsosynpunkt borde ha stannat hemma. Ingen personal borde gå till arbetet när de är sjuka. En sjuknärvaro av detta slag innebär i sin tur att risken för långtidssjukskrivning ökar.

Det är viktigt att förskolans personal har utbildning. Forskning visar att personalens utbildning spelar stor roll för förskolebarnens utveckling och kvaliteten inom förskolan. Att regeringen nu har föreslagit att det ska bli lättare för barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare välkomnar Centerpartiet.

Mångfald

En mångfald av förskoleformer med olika organisationsformer – kommunala förskolor, föräldrakooperativ, personalkooperativ, föreningsdrivna förskolor, familjedaghem etc. – innebär att de olika förskoleformerna kan stimulera varandra och bidra till en utveckling av hela förskoleverksamheten i Sverige. Familjedaghemmen ska vara en del av barnomsorgen även i framtiden. Vi anser att kommunerna även fortsättningsvis bör erbjuda familjedaghem till de familjer som så önskar. Driften av förskolan är inte det viktiga, det är den pedagogiska verksamheten som är det centrala.

Fel! Okänt namn på

Valfrihet

Varje enskild familj ska kunna välja om den vill vara hemma med sina barn eller vilken barnomsorg som passar just deras familj bäst oavsett om det är i kommunal regi, i familjedaghem eller i kooperativ. Barnomsorgen ska ge utrymme för nytänkande och olika former av tjänster anpassade efter nutidens efterfrågan samt den enskilda familjens unika behov. De olika omsorgsformerna ska vara kostnadsneutrala för den enskilda familjen. Olika omsorgsformer ökar mångfalden och stimulerar utvecklingen. Makten över barnomsorgen ska flyttas över från staten och kommunpolitiken till föräldrarna. Riksdagen begär att regeringen verkställer riksdagens beslut om en valfrihet i förskolan enligt riksdagsbeslut 2002/03.

Öppen förskola är dels till för barn som inte är inskrivna i förskolan, dels ett komplement till familjedaghemmen. Det finns inga krav på inskrivning eller anmälan för att delta i verksamheten. Verksamheten erbjuder barnen en pedagogisk gruppverksamhet och ska även tillgodose de vuxnas behov av kontakter med andra vuxna samt social service. Under 1990-talet har antalet öppna förskolor mer än halverats. Centerpartiet vill understryka behovet av att utveckla den öppna förskolan och den betydelse den har för barn, föräldrar och familjedaghem. Detta bör ges regeringen till känna.

Etableringsfrihet

För att förbättra mångfalden och kvaliteten i förskolan ska etableringsfrihet införas. De förskolor som uppfyller de krav som finns enligt lag, bör ges tillstånd att bedriva förskoleverksamhet. För att detta ska fungera, ska dessa förskolor garanteras de resurser som krävs för att bedriva förskoleverksamhet. Kommunerna bör vara skyldiga att ge bidrag till fristående förskoleanordnare, liksom kommunen i dag har en bidragsskyldighet gentemot fristående grund- och gymnasieskolor. Vad som ovan anförts om en etableringsfrihet för förskolan bör ges regeringen till känna.

Mångkulturell förskola

Modersmålsundervisningen måste påbörjas redan i förskolan. Det är viktigt att det sker en utvärdering av barnens språkliga förmåga både i modersmålet och i svenska inför övergången till förskoleklass. Språkinläringen har stor betydelse för barnens inläring och identitetsutveckling. Vad som ovan anförts om att påbörja modersmålsundervisningen i förskolan bör ges regeringen till känna.

Arbetsmiljö

Förskolebarnen innefattas i dag inte av arbetsmiljölagen. Det gör alla andra som befinner sig på en arbetsplats, inklusive elever i grund- och gymnasieskolan. Dagens stora barngrupper leder ofta till en ohälsosam miljö, bland annat en orimligt hög ljudnivå. Dessa problem kan åtgärdas när det gäller

personalen inom förskolan eftersom de innefattas under arbetsmiljölagen, däremot kan inget göras för de barn i förskolan som lider av för höga ljudnivåer och/eller annan ohälsosam arbetsmiljö. Vad som ovan anförts om att förskolebarn ska omfattas av arbetsmiljölagen bör ges regeringen till känna.

Grundskola

Varje år tar 100 000 barn det första steget in i skolans värld. Fyllda med nyfikenhet, kreativitet, förväntan och lust att lära börjar de skolan. Centerpartiets skolpolitik utgår från att vi ska behålla elevernas nyfikenhet och lust att lära genom hela skolgången samtidigt som vi vill förebygga den kunskapsklyvning och segregation som finns i grundskolan i dag. Den goda skolan formas lokalt på varje skola. Vi vill ge lärare, elever och föräldrar förutsättningar att skapa en skola där alla elever ges möjlighet att klara kunskapsmålen, precis som vi slagit fast i våra måldokument för grundskolan. Detta förenas med höga krav på resultat och tydliga åtgärder för de skolor där det finns elever som inte når målen.

I skolan ska alla elever ges möjlighet att lära, oavsett bakgrund, vilken skola de går i eller hur de lär sig. Skolan måste ta hänsyn till att elever är olika och lär på olika sätt, därför vill vi individanpassa skolan mer, utveckla nya arbetsformer och arbetssätt. Centerpartiets skolpolitik innebär att ta hänsyn till att elever behöver olika lång tid att lära. Skolan bör därför utgå från kunskapsmålen snarare än antalet år i skolan. Vi måste ha en skola där elever uppnår kunskapsmålen efter den enskilde elevens förutsättningar. Detta bör ges regeringen till känna.

För att skolan ska kunna utföra sitt uppdrag behövs mer resurser men framför allt krävs tre stora reformer: rätt till kunskap, lokal makt och fler lärare. Vad som ovan anförts om behov av reformer för rätt till kunskap, lokal makt och fler lärare bör tillkännages för regeringen.

Reform 1: Rätt till kunskaper

I måldokumentet för grundskolan finns mål och riktlinjer som innebär att alla elever ska ges möjlighet att lära, oavsett bakgrund, vilken skola de går i eller hur de lär sig. Skolans viktigaste uppgift är att ge eleverna möjlighet att nå de uppsatta kunskapsmålen. Genom nationella kunskapsmål kan kvalitén också säkerställas. Utbildningen ska resultera i höjda kunskaper hos eleverna i grundskolan. Detta bör ges regeringen till känna.

Centerpartiet anser att "elevens rätt till kunskap" inte handlar om rätten att gå nio år i grundskolan. I stället handlar det om att alla ska ha rätt till kunskap. I stället för att, som i dag, låta eleverna sluta skolan utan betyg i ett eller flera ämnen måste grundskolan ha ett åtagande att följa eleven till dess att eleven uppnått målen för grundskolan. Ingen elev ska vara tvungen att lämna

Fel! Okänt namn på

grundskolan utan fullständiga baskunskaper. Detta åtagande måste klargöras för kommunen och skolan. Vi vill att skollagen skrivs om med utgångspunkt i att en individuell kunskapsrätt ska införas. Det bör inte spela någon roll om det tar 8, 9 10 eller 11 år innan eleven är redo att lämna grundskolan. Kommunen och skolan har en förpliktelse som inte är avklarad förrän eleven relaterat till egna förutsättningar uppnår grundskolans kunskapsmål. Vad som ovan anförts om kunskapsmål och en individuell kunskapsrätt bör ges regeringen till känna.

Inför flexibel skolgång

Normalt sett förundras ingen människa över att ett litet barn börjar krypa vid 4 månaders ålder och ett annat vid 8 månaders ålder. Däremot förväntas alla sexåringar vara precis lika mogna att börja skolan samtidigt. Som ett led i våra tankar om individuell kunskapsrätt blir steget till att införa flexibel skolgång naturligt. Flexibel skolgång handlar inte bara om att låta eleven få börja skolan vid 6, 7 eller 8 års ålder. Med flexibel skolgång menar vi att vi går från dagens skola, där elevernas ålder styr mer än den kunskaps- och mognadsnivå som de befinner sig på, till en individanpassad skola. Flexibel skolgång innebär att barnets egen utvecklingsnivå blir avgörande för skolstarten. Det handlar också om att ge möjlighet för elever att börja förskoleklass, grundskola och gymnasieskola vid fler tidpunkter än bara på höstterminen. Centerpartiet kräver en översyn och ändring av terminssystemet. Detta bör ges regeringen till känna.

Flexibel skolgång öppnar för att vissa elever kommer att gå snabbare fram, medan andra ges möjlighet att ta längre tid på sig, utan hindrande tidsstrukturer. Först då blir det mer fokus på att uppnå kunskapsmålen. Flexibel skolgång är en naturlig följd av den skolutveckling som i dag pågår. Vi vet att det redan i dag finns ett stort intresse hos ett antal kommuner att införa flexibel skolgång. Vi anser därför att regeringen omgående bör stärka möjligheterna för flexibel skolgång. Vad som ovan anförts om flexibel skolgång bör ges regeringen till känna.

Betyg

Betygen är en viktig del av målstyrningen. De ger en tydlig information till elev och föräldrar om hur långt eleven har kommit på väg mot måluppfyllelsen. De är inte bara en utvärdering av elevernas kunskaper, utan tvingar skolorna till utvärdering av hur väl de lyckats stödja eleverna i deras kunskapsutveckling. Det har också visat sig att betygen är centrala för elevens rätt till särskilt stöd. När eleverna söker till gymnasieskolan används betygen som urvalsinstrument och då spelar betygen en viktig roll. Betyg sätts i dag i tre steg först i åttan och de nationella proven är obligatoriska först i nian. Vår utgångspunkt är att betyg ska sättas från år sex i sex steg. Centerpartiet anser att betyg ska ges tidigare och i fler steg. Detta bör ges regeringen till känna.

Centerpartiets förslag

Centerpartiet vill genomföra en särskild satsning innefattande matematik-, läs- och skrivutveckling från förskolan och genom hela grundskolan. Baskunskaperna i skolan måste stärkas. Till detta har Centerpartiet den kommande treårsperioden avsatt totalt 1 200 miljoner kronor.

Nedan presenteras några moment som bör ingå i ett sådant program:

- Specialisttjänster för lärare inrättas. Ett självklart område för sådana specialisttjänster är resurslärare för läs- och skrivutveckling samt matematik.
- Ett nationellt kvalitetsinstitut (se nedan) bör få i uppdrag att sammanställa en nationell erfarenhetsdatabas, med exempel på hur man arbetar med läs- och skrivproblem på olika skolor, och göra den tillgänglig på Internet, för såväl lärare som elever och föräldrar. Kvalitetsinstitutet bör även få i uppdrag att samla och sprida goda exempel om hur lusten att lära stimuleras samt hur motivation, arbetsglädje, självkänsla, självförtroende och empati kan stärkas och utvecklas inom skolan.
- Införande av tester för att tidigt kunna upptäcka de elever som har olika slags läs- och skrivsvårigheter. Diagnostiska prov, som till exempel ordkedjetester, bör genomföras redan under de första skolåren för att möjliggöra tidiga insatser.
- Utveckling av läromedel för elever med läs- och skrivsvårigheter.
- Stimulera forskning kring läs- och skrivsvårigheter. Sverige befinner sig fortfarande i bakvattnet vad gäller sådan forskning.
- Lärare i skolan bör kunna ta tjänstledigt på hel- eller deltid för att ägna sig åt forskningsarbete och därigenom blir det en närmare anknytning mellan forskning och praktisk verksamhet i skolan.
- Skolbiblioteken måste få resurser som gör att de kan spela en vital roll i skolarbetet. Skolbibliotekarier kan spela en avgörande roll för elever genom att med sin sakkunnighet bistå eleverna i deras skolarbete.

Vad som ovan anförts om att stärka baskunskaperna i skolan genom en satsning på matematik-, läs- och skrivutveckling bör ges regeringen till känna.

Stärk elevens rätt till stöd

Om vi ser på hur det fungerar på högskolor och universitet i jämförelse med grundskola och gymnasieskola är skillnaderna för elever med funktionshinder stora. I dag får studenter på högskolan hjälp med till exempel förlängd tid för examina, tillgång till andra examinationsformer, pedagogiskt datorstöd, extra stöd från läraren genom extra undervisning, anteckningshjälp och läromedelsutveckling. Dessutom avsätter varje universitet och högskola 0,15 procent av sina anslag från staten för olika insatser för studenter med funktionshinder. Dessutom ökar regeringen anslaget för elever med funktionshinder som går högre utbildning. I grundskolan får eleverna förlita sig till grundskoleförordningen och att skolan och kommunen tar sitt ansvar. Centerpartiet begär en

Fel! Okänt namn på

översyn för att stärka det stöd som eleven har rätt till enligt grundskoleförordningen. Detta bör ges regeringen till känna.

Reform 2: Lokal makt

Den goda skolan kan bara formas lokalt på varje skola. Därför måste staten och kommunerna ge bästa möjliga förutsättningar för att den goda skolan kan formas runt om i landet. Vi som politiker måste våga ge större utrymme för den initiativkraft och skaparförmåga som finns hos lärare, elever, föräldrar och närsamhälle. Kommunen måste fokusera på den enskilda skolans möjligheter och decentralisera fler beslut ut till skolan – ända in i klassrummen till elever och lärare. Kommunerna ska inte ägna sig åt detaljstyrning av skolans inre verksamhet. Skolan ska ges större frihet att uppnå målen, men också avkrävas större ansvar.

Lärare och rektorer ska ha stor frihet att lägga upp skolans arbete utifrån sina yrkeskunskaper om lärande och undervisning. Vi anser därför att ansvarsfördelningen ska förtydligas och det politiska inflytandet över skolans verksamhet måste minska. Vi välkomnar Skollagskommitténs förslag om att ge professionen ett tydligare ansvar för skolans utveckling och inre organisation.

Nationellt kvalitetsinstitut

Utvärdering och kvalitetsfrågor är mycket viktiga i ett decentraliserat system för att garantera likvärdighet oavsett var i landet undervisningen ges. Med en decentraliserad makt är det viktigt att ansvaret görs tydligt och att det görs klart att misslyckanden i skolan inte är godtagbara.

Centerpartiet vill införa ett kvalitetsinstitut för att ge kommunerna stöd i deras kvalitetsarbete. Skolverket har delats i två myndigheter där Skolverket står för granskning och tillsyn och Utvecklingsmyndigheten ansvarar för utvecklingsfrämjande insatser. För att ge kommunerna stöd i kvalitetsarbetet anser Centerpartiet att ett fristående nationellt kvalitetsinstitut bör inrättas, i stället för Utvecklingsmyndigheten. Ett nationellt kvalitetsinstitut kan åstadkomma en jämförelse kommun för kommun och skola för skola. Ett sådant institut bör ha till uppgift såväl att sammanställa uppgifter för nationella jämförelser som att utveckla metoder för att förbättra utvärderingen och stödja kommunernas kvalitetsarbete. Regeringen bör ta initiativ till inrättandet av ett nationellt kvalitetsinstitut. Detta bör ges regeringen till känna.

I år gör Centerpartiet en extra satsning på detta kvalitetsinstitut på 100 miljoner kronor. Dessa pengar kommer att gå till en investering för att få barnen att må bättre. I dag är det många elever som har ont i magen när de går till skolan för att de oroar sig över något som känns jobbigt antingen hemma eller i skolan. Andra kanske inte kan somna på söndagskvällen när man vet att en skolvecka ligger framför en. Vissa elever kan inte koncentrera sig för att de sitter för mycket stilla. Därför vill Centerpartiet att det nationella kvalitetsinstitutet upprättar ett program för att förbättra barns fysiska och psykiska hälsa. Programmet ska vara riktat direkt mot skolorna för att arbeta konkret med

dessa frågor. Detta behövs dels för att det är en orimlig situation att så många barn mår dåligt som i dag, dels för att man som elev inte tar till sig kunskap och erfarenheter om man har ont i magen eller inte rör på sig tillräckligt.

Öka elev- och föräldrainflytandet

Varje skola har ett uppdrag att se till att alla elever får ett verkligt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Eleverna ska ha ett inflytande redan från skolstart som sedan växer med stigande ålder. Elevinflytande får inte bara vara vackra ord som står i läroplanerna men sällan efterlevs. Det krävs en förändrad syn på elever och deras rätt till inflytande och skyldighet att ta ansvar för läroprocessen.

Centerpartiet medverkade till den försöksverksamhet med lokala styrelser med föräldramajoritet som nu genomförs i hela landet. Det är glädjande att regeringen nu anser att möjligheten för skolor att inrätta lokala styrelser bör permanentas. Tyvärr skriver regeringen inget om när den tänker genomföra detta. Vi menar att erfarenheterna nu finns för att gå vidare och permanenta försöksverksamheten. Då styrelserna blir permanenta bör deras ansvar, befogenheter och resurser bestämmas så att skiljelinjen mellan lärarnas och skolledningarnas pedagogiska ledarskap och föräldrastyrelsernas uppgifter blir tydlig. Det kan finnas anledning att se över styrelsernas sammansättning i syfte att också bjuda in andra än föräldrar och elever att delta i styrelserna. Vad som ovan anförts om att införa lokala skolstyrelser bör ges regeringen till känna.

Reform 3: Fler lärare

Det behövs fler vuxna i skolan: fler lärare, skolkuratorer, specialpedagoger, skolsköterskor, bibliotekarier etc. Lärarna är en av de viktigaste resurserna i skolan. Har vi lärare som trivs bra i skolan har vi också en bättre förutsättning för elevernas lärande. Vad som ovan anförts om lärarnas betydelse bör ges regeringen till känna.

Lärarytbildningen

Det är uppenbart att dagens lärarytbildning behöver förbättras. Vi behöver en utbildning som innehåller både goda ämneskunskaper och pedagogisk träning, som fokuserar på elevernas motivation till studier och lusten att lära. Dagens utbildning ger för dåliga ämneskunskaper och saknar en innehållsrik och bra praktik.

Centerpartiet ser tre åtgärder som behövs för att vi ska kunna få lärare som är kunniga och trygga i sin yrkesroll i framtiden och därmed trygga elever med goda ämneskunskaper:

1. Förbättra förutsättningarna för lärarstudier att komma ut på praktik.
2. Strama upp och förbättra studierna i metodik för läsinläring. Här är praktiken viktig och lärarstudenterna måste ut så tidigt som möjligt under sin

Fel! Okänt namn på

utbildning. Praktiken ska ske i de lägre stadierna då eleverna håller på att lära sig att läsa.

3. Stärka kunskaperna, metodiken och fördjupningen i de olika ämnena på lärarutbildningen.

4. Stärk kunskaperna i motivation och lustfyllt lärande.

Centerpartiet kräver med tanke på de fyra punkterna ovan en översyn av lärarutbildningen. Detta bör ges regeringen till känna.

Skolledarens pedagogiska roll

Skolledaren/rektorn ska ha det pedagogiska ansvaret för den utbildning som bedrivs på skolan. Därför bör skolledaren avlastas när det gäller administrativa och ekonomiska ärenden som inte rör det pedagogiska ansvaret. Ett sätt att förbättra rollen som skolledare är att stärka skolledarutbildningen. Detta bör ges regeringen till känna.

Kompetensutveckling för lärare

Kvaliteten på lärarinsatsen är en av de viktigaste faktorerna när skolorna ska förbättras. Effektiva lärare anpassar sin undervisning så att den passar olika elevers behov. De har tillgång till en bred repertoar av undervisningsmetoder och strategier som kan tillämpas för olika elevgrupper. För att nämna ett exempel är det viktigt att lärare kompetensutvecklas i betygssättning i takt med att kriterierna för betygen förändras.

Många lärare får i dag inte möjlighet att utvecklas i sin yrkesutövning. Självklart leder detta till att en del lärare lämnar skolvärlden för andra jobb där det finns större utvecklingsmöjligheter. Centerpartiet anser att det måste vara skolans skyldighet att se till att lärarna har tillgång till fortbildning, kompetensutveckling och vidareutbildning. Även om läraren inte tillfälligt lämnar sin arbetsplats för att utbilda eller fortbilda sig måste det dessutom finnas utrymme för lärarna att hålla sig ajour med det som händer inom lära-rens område. Vad som ovan anförs om skolornas skyldighet att se till att lärarna har tillgång till fortbildning, kompetensutveckling och vidareutbildning bör ges regeringen till känna.

IT-tekniken måste bli ett naturligt verktyg och jämföras med övriga läro-medel i grundskolans och gymnasieskolans undervisning. Därav följer att lärarkompetensen fortlöpande måste kompletteras med kunskaper i IT-användning.

Karriärmöjligheter för lärare

I dag lämnar många duktiga lärare skolan när de vill utveckla sig själva och vill göra mer än att undervisa. Det måste finnas fler karriärvägar att gå inom skolan. En lärare ska inte behöva söka sig bort från skolan för att vidareutbilda eller vidareutveckla sig. Att till exempel möjliggöra lärartjänstgöring på halvtid kombinerat med forskning på halvtid är ett sätt att vidareutvecklas, ett annat är att inrätta lektorat som karriärbefattning. Det finns många områden som det skulle behöva forskas mer på, till exempel didaktik.

Fel! Okänt namn på

Utöver detta bör det finnas ytterligare karriärbefattningar som höjer läraryrkets status och som gör att man söker sig till läraryrket och sedan utvecklas inom yrket. För att främja vidareutbildning och specialisering i lärarkåren menar Centerpartiet att specialisttjänster ska inrättas i skolan. Regeringen bör tillsätta en utredning, där bland andra lärarorganisationerna bör ingå, för att se över hur karriärmöjligheter för lärare kan vidareutvecklas. Detta bör ges regeringen till känna.

Vikten av specialundervisning

1990-talets besparingar har inneburit att specialundervisningen har minskat och att många specialinriktade lärare saknas. Bristen på specialinriktade lärare har blivit ett hinder för ett kvalificerat stöd till elever i grundskolan och en begränsande faktor för ökad måluppfyllelse. I grundskoleförordningen (4 kap. 1 §) finns det krav på att elever som har svårigheter i skolarbetet ska få extra stöd och hjälp. Det behövs fler lärare och mindre grupper i skolan. Olika kompetenser och en variation i kunskapsförmedling och pedagogik kan underlätta en del av de problem som finns på området i dag.

I dag finns det inte längre någon speciallärarutbildning då denna ersatts med en specialpedagogutbildning. Även om det är viktigt att lärarna får stöd av en specialpedagog så ersätter det inte helt behovet av speciallärare som arbetar med de elever som behöver enskilt stöd utanför deras ordinarie klassrum. De elever som ligger i riskzonen för att inte nå målen ska på ett tidigt stadium kunna få hjälp av en speciallärare. Speciallärarutbildningen ska återinföras. Detta bör ges regeringen till känna.

Även logopeder är viktiga i skolan och tyvärr stämmer inte behovet av logopeder överens med antalet praktiserande logopeder på skolorna. Med tanke på att hela samhället ska vara handikappanpassat 2010 så är det hög tid att bistå även de som har dolda handikapp. Språkstörningar är ett funktionshinder som påverkar såväl inlärningsförmåga som sociala kontakter. Kommunikationssvårigheter kan i hög grad påverka möjligheten att göra framsteg socialt och att klara det dagliga livet. Barn med språkstörningar behöver tid, struktur, upprepning och kontinuerligt vuxenstöd. Vad som ovan angivits om behovet av logopeder i skolan bör ges regeringen till känna.

Lärarcertifikat

Vi vill underlätta för lärarnas organisationer och skolans huvudmän att införa en certifiering. En certifiering skulle vara en del i att höja statusen för läraryrket samt en kvalitetssäkring av verksamheten. Certifikatet bör bygga på gemensamt uppsatta regler. Införandet av ett lärarcertifikat innebär naturligtvis ett tryck på kommunerna att anställa certifierade lärare. Frågan om det behövs ytterligare någon formell reglering bör övervägas. Vad som ovan anförts om att införa en lärarcertifiering bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Kunskapskontrakt

Kunskapskontraktet är ett led i vår ambition att skriva om skollagen, så att den fokuserar på elevens rätt till kunskaper i stället för att bara leverera nio års obligatorisk skolgång. För att förebygga ett behov av stödinsatser i efterhand vill vi genom kontraktet synliggöra vilka insatser som behöver göras tidigt. Kunskapskontraktet ökar det gemensamma åtagandet mellan alla inblandade, – skola/lärare, elever och föräldrar, för att eleverna ska nå kunskapsmålen.

Det obligatoriska kunskapskontraktet ska upprättas varje termin mellan skola/lärare, elev och föräldrar. Kontraktet ska utvärderas och revideras successivt under arbetets gång. Kontraktet ska innehålla tre delar: vad skolan/lärarna ska göra, vad föräldrarna ska göra och vad eleven ska göra. För att ett kontrakt ska vara meningsfullt måste det också finnas möjlighet att visa vad som händer om det bryts, vilket ska regleras i kontraktet. Vad som ovan anförts om inrättandet av ett kunskapskontrakt bör ges regeringen till känna.

Elever med utländsk bakgrund

Endast hälften av de elever som kommit till Sverige efter tio års ålder lämnade grundskolan med fullständiga betyg. Eleverna med utländsk bakgrund måste ges bättre förutsättningar att nå goda studieresultat. Kunskaper i svenska ska prioriteras och det måste göras tidiga satsningar på läsning av till exempel skönlitteratur. Detta kan innebära att undervisningen i andra ämnen skjuts upp. Detta är ett led i att göra skolan mer elevanpassad. Elever med utländsk bakgrund ska kunna prioritera svenska, och undervisningen i andra ämnen ska därför kunna skjutas upp. Elever med utländsk bakgrund ska också ha rätt till modersmålsundervisning. Vad som ovan anförts om att elever med utländsk bakgrund ska kunna prioritera svenska samt ha rätt till modersmålsundervisning bör ges regeringen till känna.

Att snabbt komma in i det svenska språket är viktigt. All forskning visar dock att det tar många år att utveckla ett andraspråk till den nivå som behövs i skolan. Vi vill därför ha en översyn av reglerna för att ordna undervisning i flera ämnen på annat språk än svenska i grundskolan. I dag måste hälften av undervisningen anordnas på respektive språk, vilket är en matematisk, inte en pedagogisk, reglering. Utrymmet för alternativa modeller måste ökas. Erfarenheten visar att elever som ges en hel del ämnesundervisning på ett annat språk än svenska inte lär sig svenska sämre än andra. Skolor med god erfarenhet av undervisning i ett främmande språk, eller ämnesundervisning på ett annat språk än svenska, ska kunna vara värdskola för elever i en annan skola och ge dem denna undervisning på distans. Vi föreslår också att äldre nyanlända elever ska kunna erbjudas en personlig mentor i skolan. En mentor ska ha pedagogisk erfarenhet och kunna fungera som stöd för eleven och samordnare i skolan för att eleven ska ges bästa möjliga utbildning. Detta bör ges regeringen till känna.

Vi föreslår också att äldre nyanlända elever ska kunna erbjudas en personlig mentor i skolan. En mentor ska ha pedagogisk erfarenhet och kunna fungera som stöd för eleven och samordnare i skolan för att eleven ska ges bästa möjliga utbildning.

Entreprenörskap

Det är värdefullt att redan i grundskolan knyta kontakter med företag både genom att besöka företag och genom att företagare besöker skolan. Det gör att eleverna får kunskap om företagande och därigenom kommer i kontakt med arbetslivet i närområdet. Det kan ske både genom att elever får praktisera i företag och genom att företagare kommer till klassrummet och berättar om hur företagande fungerar samt hur arbetsmarknaden ser ut. Även lärare bör erbjudas praktik i olika företag för att de lättare ska kunna undervisa om arbetsmarknaden. Kopplingen mellan skola och arbetsliv kommer att vara väldigt viktig för framtiden, där också entreprenörskap kommer att betyda mycket för elevernas yrkesutbildning.

Gymnasieskola

Behovet av ett livslångt lärande, av att kunna gå vidare och fortbilda sig hela livet, är stort och kommer att växa än mer. Allt fler människor byter under sin yrkesverksamma tid arbetsgivare allt fler gånger, och allt fler byter dessutom spår i yrkeslivet. Ett livslångt lärande med hög rörlighet är gynnsamt både för den enskilde arbetstagaren, för företagen och för samhället som helhet. Vi önskar en gymnasieskola som höjer den allmänna utbildningsnivån och förbereder alla för ett livslångt lärande. Detta bör ges regeringen till känna.

Det finns många olika sätt att anpassa gymnasieskolan efter de behov de enskilda eleverna har. Ett sätt är att se till att alla elever har med sig tillräckliga förkunskaper från grundskolan. Om så inte är fallet, kommer dessa elevers tid i gymnasieskolan inte heller att vara någon framgång, då alla resurser kommer att ägnas åt att fylla i de hål som uppstått i tidigare stadier. Kommunen och skolan har ett åtagande som inte är avklarat förrän eleven nått kunskapsmålen i grundskolan. Som ett led i våra tankar om att en individuell kunskapsrätt ersätter skolplikten blir steget till att införa flexibel skolgång naturligt, även i gymnasieskolan. Vad som ovan anförts om en elevanpassad och flexibel gymnasieskola bör ges regeringen till känna.

Med vår syn på skolpolitiken blir det naturligt att individuella programmet avskaffas på sikt. Problemen måste lösas där de uppstår. Vi måste därför ge alla chansen att från början nå kunskapsmålen. För elever som inte nått grundskolans mål i ett eller två ämnen kan en individuell studiegång med särskilt stöd och extraundervisning i gymnasieskolan vara ett alternativ. Men för elever med stora kunskapsluckor, det vill säga elever som inte har klarat

Fel! Okänt namn på

kunskapskraven i fler än två ämnen, anser vi att det är bäst om dessa elever läser färdigt inom grundskolans försorg.

I stället för en gymnasieskola som ger alla en ärlig chans har vi fått en skola som stänger dörrarna till jobb och livslångt lärande för allt fler. Det är slutsatsen när vi konstaterar att 25 procent av alla avgångselever 2004 lämnade gymnasieskolan utan slutbetyg. Detta leder i sin tur till ökat utanförskap och ökad långtidsarbetslöshet bland ungdomar. Centerpartiet vill se ett omtänkande om gymnasieskolan, som en del av ett sammanhållet program för ett verkligt livslångt lärande. Detta bör ges regeringen till känna.

Två principer bör vara vägledande för en ny utformning av gymnasieskolan. Den första är att alla elever ska få en ärlig chans och ha möjlighet att lyckas. Det ställer krav på en gymnasieskola som både förmår möta den teoretiskt kunskapsstörstiga eleven och den elev som kanske blivit skoltrött eller den som lättare lär med händerna. Och oavsett vilken väg man väljer ska man kunna lämna gymnasieskolan med ett godkänt slutbetyg. Tanken med den individanpassade skolan är att eleven ska kunna gå färdigt i ett stadium innan eleven går in i nästa, det vill säga en skola som är baserad på kunskap och inte tid.

Den andra principen är att alla ska ha möjlighet till ett livslångt lärande. Den som vill ta steget och redan i gymnasieskolan skaffa sig en behörighet till högskolan, och direkt efter gymnasiet fortsätta sina studier där, ska kunna göra det. Men det ska också vara möjligt för den som väljer att inte skaffa sig en högskolebehörighet på gymnasiet att komma tillbaka senare och komplettera med det som saknas, och fylla på.

Det är en gymnasieskola som möter varje elevs unika förutsättningar och behov. Som ser både den teoretiskt lagda och den praktiskt intresserade och begåvade. Och som inte värderar den ena inlärningsstilen högre än den andra.

Vi vill se en gymnasieskola som erbjuder eleverna tre olika utbildningsvägar:

1. **Högskoleförberedande program.** Den elev som är mogen att ta steget och redan i gymnasieskolan skaffa sig en behörighet till högskolan ska kunna göra det. Det innebär sannolikt teoretiskt inriktade program som liksom i dag omfattar tre läsår.
2. **Yrkesförberedande program.** Kraven på kunskapshöjd och kunskapsinnehåll i ämnena tummas inte på, men eleven behöver inte läsa alla de teoretiska ämnen som krävs för en högskolebehörighet. Större vikt kan då läggas vid att möta och stimulera andra, mer praktiskt inriktade, inlärningsstilar. En ökad betoning av de yrkesinriktade momenten, och teori och praktik varvat i nära samverkan med framtida arbetsgivare, kommer eleverna att vara bättre förberedda att möta en verklighet där det ställs höga krav på yrkesskicklighet. Med kompetenta lärare och moderna hjälpmedel kommer utbildningarna att bli bättre, vilket i förlängningen leder till att yrkenas status höjs.
3. **En modern och flexibel lärlingsutbildning.** Det tredje benet i en ny gymnasieskola bör vara en modern och flexibel lärlingsutbildning, som riktar sig både till de elever som vill utbilda sig till ett yrke där det är en

fördel att få sin utbildning direkt i en praktisk verksamhet och också till den elev som av olika skäl behöver göra huvuddelen av sin gymnasieutbildning på en arbetsplats. För att ett samarbete mellan grundskolan, gymnasieskolan och entreprenörerna ska fungera fullt ut, så bör eleverna ges möjlighet att få en lärlingsplats i ett företag. För att inte bara de stora företagen ska kunna erbjuda lärlingsplats så bör en lärlingspeng införas. Det kostar samhället pengar när eleven går i skolan och då kan eleven få med den summan till lärlingsplatsen.

Det långsiktiga målet för gymnasieskolan ska vara att de elever som börjar också kan lämna gymnasiet med ett godkänt slutbetyg. Med en sådan inriktning blir det också möjligt att på sikt lägga ned det individuella programmet, till förmån för bättre utbildningsalternativ.

Vid gymnasiestudier påbörjade före 20 års ålder skulle en garanterad rättighet att fullfölja utbildningen, upp till 25 års ålder, öka möjligheten för fler att få en godkänd gymnasieutbildning. En sådan utbildningsgaranti bör därför införas. Samtidigt bör man kunna genomföra utbildningen i sin egen takt, varvat med arbete.

Fristående skolor

Fristående skolor har en betydelsefull roll i det svenska skolväsendet, inte minst genom den mångfald av olika pedagogiska inriktningar som de representerar. De utgör ett viktigt inslag i den öppenhet och valfrihet som ska känneteckna skolväsendet. Fristående skolor är en viktig del i samhället där människor på många olika sätt visar att de vill ta större ansvar, ha större möjligheter till egna initiativ och vara mycket mer delaktiga i samhället. Vad som ovan anförts om fristående skolors betydelse bör ges regeringen till känna.

Vi vill understryka vikten av att såväl fristående skolor som kommunala skolor verkligen följer läroplanen. Granskning av fristående skolor ska utföras av det nationella kvalitetsinstitutet. Elever i friskolor får många gånger högre betyg än de som går i kommunala skolor: Anledningen till detta har ännu inte fastställts. Det är därför viktigt att man nu undersöker hur de elever som avslutar skolgång på friskola klarar sig, till exempel vid vidare studier. Detta bör ges regeringen till känna.

Vid behandling av tillståndsgivning hos Skolverket ska kommunen vara delaktig, få yttra sig och ge en konsekvensbeskrivning. Vid gymnasieetablering kan det handla om flera berörda kommuner.

Fristående skolor måste ha samma rättigheter och skyldigheter som den kommunala skolan. Detta bör ges regeringen till känna. Nedan presenteras fem åtgärder som alla leder till att fristående skolor har samma rättigheter och skyldigheter som den kommunala skolan.

Fel! Okänt namn på

Elever i behov av särskilt stöd

Centerpartiet anser att de fristående skolorna liksom de kommunala måste vara förpliktade att erbjuda utbildning på lika villkor för alla elever, även elever som kräver extra ekonomiska resurser, till exempel funktionshindrade barn. De fristående skolorna måste kunna verka under sådana förutsättningar utan att leda till inslag av segregation. Det behövs ett regelverk eller riktlinjer för bedömning av vilken typ av stödbehov detta skall gälla så att frågan om särskilt bidrag lättare kan prövas och så att stöd kan ges på samma villkor som på en kommunal skola.

Hörselskadade elever måste också ha möjlighet att välja friskolor. I dag finns det inte möjlighet för friskolorna att få ekonomiskt stöd till utbildningstolkning för de hörselskadade utan skolorna måste betala detta själva. Detta skiljer sig mot folkhögskolor, universitet och högskolor som kan få statligt stöd till utbildningstolk. Detta bör ges regeringen till känna.

Fristående gymnasieskolor

Fristående gymnasieskolor är ett bra komplement till den kommunala gymnasieskolan. För att inte riskera att den kommunala gymnasieskolan urholkas måste intagningsreglerna för gymnasiet ses över och bli mer konkurrensneutrala. I dag gynnas friskolorna genom att de har "riksintag" och kommunen måste bekosta utbildningen på en friskola oavsett om likvärdig utbildning erbjuds i hemkommunen eller ej.

Individuellt program

Resultaten inom det individuella programmet (IV), som i dag enbart kan ges i offentlig regi, varierar. Vi anser att det är angeläget att ta vara på den kunskap och det engagemang som finns också utanför det offentliga skolväsendet för att ge dessa elever rätt stöd och stimulans för vidare studier. Även fristående skolor ska därför ges möjlighet att erbjuda undervisning inom ramen för IV. Det finns ingen anledning att invänta resultaten av Gymnasiekommitténs arbete innan detta möjliggörs. Ju snabbare fler ungdomar kan få utbildning anpassad efter eget behov och intresse desto bättre. Detta bör ges regeringen till känna.

Fristående vuxenutbildning

Det måste finnas en möjlighet även inom vuxenutbildning att välja utbildning. Eleven bör kunna välja själv och inte låta kommunen välja åt eleven. Fristående skolor för vuxenutbildning måste tillåtas, då med samma förutsätt-

ningar och regelverk som gäller dagens fristående gymnasieskolor. Detta bör ges regeringen till känna.

Skolskjuts till fristående skolor

I dag är elever i fristående skolor inte berättigade till skolskjuts. Detta kan självklart innebära att föräldrar på grund av ekonomiska skäl avstår ifrån att välja en friskola för sina barn. Kommunen bör bidra med skolskjuts till elever i fristående skolor, om det inte är så att detta innebär merkostnader för kommunen, jämfört med vad det kostar om eleven går i en kommunal skola.

Kommunala friskolor

Centerpartiet anser att det är möjligt att inom de kommunala skolorna starta friskolor. Kommunala friskolor bör följa läroplanen. Det finns kommuner där man startat exempelvis Montessorieskola som kommunal friskola. Det är ett bra sätt att utveckla den kommunala skolan. För en del lärare som gärna vill ”prova något nytt” är steget till att starta en fristående skola kanske alltför långt. Då kan det kännas spännande att inom den kommunala skolan starta en friskola. Det kan också innebära att de kommunala skolorna får ”en kick” och det leder till bra skolor som tar ansvar för att eleverna når kunskapsmålen.

Arbetsmiljön i skolan

Skolan är en av landets största arbetsplatser med tanke på hur många elever och lärare som varje dag finns där. Det är viktigt att både den sociala och den fysiska miljön anpassas efter elevernas behov miljön måste ge lust till lärande. Med tanke på att Sverige har skolplikt, vilket innebär att eleverna måste infinna sig i skolan oavsett hur de uppfattar miljön, så är det varje kommuns och skolas ansvar och skyldighet att se till att elevernas arbetsplats och studiemiljö är bra och att ingen elev mår dåligt av att vara i skolan.

Så mycket som var fjärde femtonåring upplever oväsen och oordning under lektionerna, vilket är helt oacceptabelt. En lugn och harmonisk miljö i skolan och i klassrummet är en förutsättning för lärande. Elever med svårigheter i lärandet drabbas hårdast om arbetsmiljön är kaotisk. Arbetsmiljön i skolan måste stärkas. Minst lika bra arbetsvillkor ska gälla för våra barn som vi kräver på vuxnas arbetsplatser. Sverige har skrivit under barnkonventionen. Detta innebär bland annat att vi som land förpliktigar oss att sätta barnen i främsta rummet. Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Arbetsmiljölagstiftningen

Som arbetsplats lyder skolan i dag under arbetsmiljölagen men alla delar tillämpas inte ur elevernas perspektiv. Arbetsmiljölagstiftningen är skriven med utgångspunkt från vuxnas arbetsplatser och tar egentligen inte upp barns och ungdomars speciella situation i skolan. Centerpartiet anser att elever redan i tidig ålder bör ges möjlighet att påverka skolmiljön och vara med i utformningen av densamma. Detta bör ges regeringen till känna.

Skolverket uppmärksammar också problematiken med att elevernas inflytande över arbetsmiljön i skolan behöver öka. Redan 1991 infördes bestämmelser om elevmedverkan genom elevskyddsombud i arbetsmiljölagen. Fortfarande bryter hälften av landets skolor mot dessa bestämmelser. Endast var femte skola involverar elevskyddsombuden som det var tänkt när reglerna infördes.

Mobbning ett vardagsproblem i skolan

I dag är mobbning ett allvarligt vardagsproblem för uppskattningsvis 130 000 barn. Samtalen till Bris (Barnens rätt i samhället) som handlar om mobbning fortsätter att öka i antal. I Skolverkets skolbilsundersökning redovisas att fler elever i år 7–9 känner sig mobbade av lärare än av andra elever. Det är skrämmande att samhället tycks acceptera att barn utsätts för ett långt mera kränkande och våldsamt beteende än vad vuxna någonsin skulle acceptera om de själva utsattes för det.

Självklart ska all skolpersonal ha ett ansvar för att förhindra mobbning och våld i skolan. Det ska framgå av skollagen att lärare och övrig personal som upptäcker mobbning ges skyldighet att rapportera till rektor för åtgärder, och även eleverna har ett ansvar att rapportera mobbning. Information måste också delges föräldrarna när barnen berörs av mobbning i skolan. När det sker ett våldsbrott i skolan måste skolan anmäla detta. Det är också viktigt att det förebyggande arbetet fungerar bra – att eleverna blir sedda och att anonymiteten bryts. Detta bör ges regeringen till känna.

I jämställdhetslagen – som gäller i arbetslivet – definieras sexuella trakasserier som ”ovälkommet uppträdande grundat på kön”. Sexuella trakasserier behöver alltså inte ha något med sexualitet att göra och kan drabba alla oavsett kön. I en undersökning i Örebros skolor framkom att 69 procent av flickorna hade blivit kallade för luder, hora, bitch etc, 61 procent hade blivit ovälkommet tagna på stjärten och var femte flicka hade blivit ovälkommet tagen mellan benen. Enligt eleverna reagerar lärarna i väldigt få fall på sexuella trakasserier mellan ungdomar.

Jämställdhetsarbetet måste börja i tidig ålder. En ojämsälld skola bevarar könsroller och begränsar individers livsutrymme. JämO:s handbok mot könsmobbing i skolan ger många idéer om hur man kan jobba med jämställdhet inom skolans ram. Elevers skydd måste stärkas och liknande lagstiftning som jämställdhetslagen måste därför gälla även dem. Jämställdhets-

lagen kräver att alla arbetsgivare med tio eller fler arbetstagare årligen upprättar en jämställdhetsplan. Eleverna är inte täckta av bestämmelserna i jämställdhetslagen.

Sexuella trakasserier kan också vara ett resultat av hos eleverna inlärd fördomar om sexualitet. Läromedel ska inte bidra till att förstärka negativa attityder till homo-, bi- och transsexualitet. I dagens skola måste sexualundervisningen vara modern och fördomsfri. Därför måste de berörda lärarna ha de kunskaper och den grund som krävs för att undervisa inom ämnet. Centerpartiet anser att det är viktigt att tillsynen av utbildningsverksamhet från bland andra Skolverket också innefattar om det i skolan förekommer fördomsfulla läromedel. Detta bör ges regeringen till känna.

Åtgärder mot mobbning

Trots att de flesta skolor har handlingsplaner mot mobbning är det inte lika ofta de används, följs upp eller utvärderas. Trots att många arbetar med att upplysa om mobbning, förebygga mobbning och försöka hjälpa de som drabbas så räcker inte dessa insatser. Det behövs fler åtgärder.

I arbetet mot mobbning är det viktigt att man i skolan stimulerar till att öka de kreativa ämnena. Många skolor jobbar i dag med till exempel dramaövningar för att motverka mobbning. Det stärker elevernas självförtroende och ökar deras empati. Till detta behövs dramapedagoger i skolan. I dag utbildas alltför få dramapedagoger och de utbildas inte vid högskolan, vilket är ett krav som Centerpartiet har. Detta bör ges regeringen till känna.

I dag är ofta bildämnet ”styvmoderligt” behandlat från år ett till sex. Det är väldigt sällan som bildlärare undervisar eleverna under dessa år. Centerpartiet anser därför att skolorna bör satsa mer på att anställa bildlärare redan under de första skolåren. Om det är svårt att rekrytera utbildade bildlärare, så bör det kunna anställas bildkonstnärer som är intresserade av att arbeta med barn. I dag får flyktingbarn ofta bearbeta sina trauman genom att rita och berätta om sin bild. Även andra barn som inte upplevt de trauman som en flykting har upplevt kan behöva bearbeta sina känslor. Vad som ovan anges om att anställa bildkonstnärer i skolorna bör ges regeringen till känna.

Musik är ett annat ämne som är bra för att öka kreativiteten och samarbetet mellan elever. Det är viktigt att vi stimulerar eleverna till att samarbeta med varandra samtidigt som medkänslan ökar och därmed mobbningen förhoppningsvis minskar. Här spelar musikskolan en viktig roll i att ge eleverna bra musikundervisning.

Elevhälsa

I dag handlar debatten om skolan nästan uteslutande om skolans pedagogik och om elevernas bristande kunskaper. Centerpartiet anser att debatten också

Fel! Okänt namn på

måste fokusera på elevernas hälsa eftersom den har en direkt avgörande betydelse för hur mycket de lär sig under skolåren. Den ökade pressen i skolan med större klasser och för lite personal bidrar till ohälsa hos ungdomar. En stor del av pressen kan härledas till en dålig arbetsmiljö i skolan med mobbing och trakasserier, men även de ideal som råder i samhället leder till en ökad press på dagens ungdomar.

Skolhälsovård

En väl organiserad skolhälsovård och elevvård är en självklar förutsättning för att tillgodose elevernas olika behov. Hälsovården inom skolans ram borde vara likvärdig för alla elever, oavsett var eleverna bor. Det borde inte handla om att eleverna ska ha tur att gå i en skola där den förebyggande hälsovården fungerar väl. Det får inte heller vara så att föräldrarnas ekonomi och utbildning avgör om barn och ungdomar får adekvat hjälp.

Skolsköterskor, skolkuratorer och skolpsykologer har ofta ansvar för alltför många elever, vilket kan innebära svårigheter att möta alla de skiftande behov som eleverna har. Med rätt dimensionerad hälsovård inom skolan kan barns och ungdomars problem och behov identifieras tidigare. Vad som ovan anförts om vikten av skolhälsovård bör ges regeringen till känna.

Idrott och kost

Vi vet att en förebyggande hälsovård i form av goda kostvanor och regelbunden fysisk aktivitet är av stor betydelse för ett bra resultat av skolarbetet. Ökad kunskap om motion och kostvanor är till stor nytta för att må bra och för att slippa sjukdomar som är relaterade till bristande motion. Därför är det viktigt att skolorna regelbundet i undervisningen inkluderar frågor som rör kosthållning. Centerpartiet anser att mångfalden i skolidrotten ska främjas, detta för att fånga upp och stödja elevernas olika intressen och engagemang. Det är viktigt att alla skolor ser det som sitt ansvar att dagligen ge eleverna möjlighet till fysisk aktivitet.

Funktionshindrade i skolan

Utgångspunkten för en politik för funktionshindrade barn och ungdomar borde vara deras egna upplevelser av situationen. Barnen ska ha en rättighet och inte en skyldighet att gå integrerat. Segregation kan vara något positivt – när den är självvald. Det måste finnas en frihet för elever och föräldrar att välja en skola där det finns en specialkompetens när det gäller funktionshindrade elever. Därför borde de elever som lever med funktionshinder själva kunna välja skola, vilket det bör lagstadgas om. Urvalet för skolorna ska inte

bara innefatta de kommunala skolorna utan även fristående skolor och specialskolor. Vad som ovan anförts om möjligheten för funktionshindrade elever att välja skola bör ges regeringen till känna.

Skapa ett nytt riksgymnasium

I dag saknar blinda och synskadade barn med multifunktionshinder tillräckligt bra möjligheter att studera vidare efter grundskolan. Resultatet blir att mycket få av ungdomarna går vidare till gymnasieskolan. De har rätt att kunna gå vidare i sin utbildning och utvecklas i sin egen takt, oavsett ålder. Det bör därför inrättas ett nytt riksgymnasium för blinda och synskadade barn med multifunktionshinder. Vad som ovan anförts om att inrätta ett nytt riksgymnasium för blinda och synskadade barn med multifunktionshinder bör ges regeringen till känna.

Särskola

Under 1990-talet blev antalet elever i särskolan fler och fler – under de senaste åtta åren har antalet elever ökat med drygt 50 procent. Ökningen är störst inom grundsärskolan. Variationerna över landet är stora. Olika praxis och synsätt tycks råda i kommunerna om vilka barn som ska gå i särskolan. Ett par studier pekar på att föräldrar ofta ställs inför att antingen välja mellan att låta barnet gå i särskolan eller låta barnet gå i en grundskola med bristande resurser för särskilt stöd. Så får det inte vara. Det måste vara barnets egen förmåga att tillgodogöra sig undervisningen som ligger bakom beslutet att ta emot barnet i särskolan.

Det är möjligt att undvika en del av det som kan komma att bli problem i framtiden genom tidig diagnostisering i samverkan mellan skola och landsting. Detta skulle kunna ske till exempel i samband med fyraårskontrollen, där personal tränad för att upptäcka sådana problem bör kunna medverka. Centerpartiets satsningar på att tidigt upptäcka läs- och skrivproblem, inrättande av specialpedagogtjänster samt individuella skolplaner skulle också kunna vara verktyg för att upptäcka elever som behöver gå i särskola. Centerpartiet anser att det är viktigt att särskolan även fortsättningsvis får finnas kvar som en egen skolform. Vad som ovan anförts om särskolans betydelse bör ges regeringen till känna.

Livslångt lärande för personer med funktionshinder

Vuxna med en utvecklingsstörning eller som av andra orsaker har gått i särskolan som barn innefattas inte under samma rätt till grundläggande vuxenutbildning som andra vuxna har. Personer med särskola som bakgrund bör ha tillträde till vuxenutbildning efter samma principer som övriga vuxna. Den

Fel! Okänt namn på

lagliga begränsningen måste undanröjas ur lagstiftningen. Vad som ovan anförts om att ge personer med särskoleutbildning tillträde till vuxenutbildning bör ges regeringen till känna.

Personer som omfattas av rätten till personlig assistans ska ha tillgång till personlig assistans om personen vill delta i vuxenutbildning. Kunskapslyftskommittén (KLK) skriver att utnyttjandet av rätten till assistansersättning inte förändras av att någon deltar i vuxenutbildning. KLK ser inte att förslaget leder till ökade kostnader. Förslagen om att betrakta utbildning som en del i det dagliga livet och att det därmed utgör underlag för rätten till assistent enligt LSS, är både principiellt viktigt och en praktiskt effektiv väg att öppna vägen till vuxenutbildning för många personer med funktionshinder. Vad som ovan anförts om att låta vuxenutbildning vara underlag för rätt till assistent enligt LSS bör ges regeringen till känna.

Livslångt lärande

Perspektivet livslångt lärande innebär ett starkt behov av att spränga gränser mellan olika politikområden, såsom utbildningspolitik, socialpolitik, näringspolitik och arbetsmarknadspolitik. Dessutom har erfarenheterna från åren med Kunskapslyftet tydligt visat betydelsen av dels stor öppenhet för former och metoder att söka upp studerande med olika erfarenhetsbakgrund och motivation, dels satsningar inom det livslånga lärandet som en del av en satsning på tillväxt och utveckling. De flesta arbetsgivare kräver i dag att den anställda ska ha en gymnasieutbildning. Insatser för en stärkt vuxenutbildning och ett livslångt lärande bör göras tillgängliga även på gymnasienivå. Vad som ovan anförts om vikten av det livslånga lärandet i vuxenutbildning bör ges regeringen till känna.

Kvalificerad yrkesutbildning

Förändringarna i yrkeslivet går nu oerhört snabbt och kraven på ökad kompetens ökar med bland annat den snabba tekniska utvecklingen. Utbildningsinsatser behövs för alla branscher, inte minst för de mindre och medelstora företagens vidareutveckling. Ur tillväxtskyndpunkt är det viktigt att flaskhalsar som uppstår i företag på grund av brist på kompetens åtgärdas så fort som möjligt. En nära arbetslivsanknuten utbildning med tydliga praktikinslag och med ett utbildningsinnehåll som svarar mot företagets behov av kompetens är därför oerhört betydelsefull. För att öka tillväxten och stimulera företagets utveckling krävs utbildningsinsatser av det slag som en kvalificerad yrkesutbildning ger.

KY-utbildningarna har anordnats av universitet, högskolor, kommuner, landsting och enskilda utbildningsanordnare. Det är lokala, regionala och

nationella arbetsmarknadsbehov som utgjort grunden för initiativ till KY-utbildningarna.

Den kvalificerade yrkesutbildningen har visat sig fylla ett stort behov, något som har framkommit under försöksperioden. Samverkan med näringslivet och inte minst utbildningsdelen "Lärande i arbete" har visat sig utomordentligt värdefulla. Den eftergymnasiala utbildningen som är direkt yrkesinriktad måste stimuleras. I detta avseende är KY mycket positivt. Vid en ökning av antalet utbildningsplatser vill vi understryka vikten av att en hög kvalitet på utbildningarna bibehålls. Centerpartiet ser en långsiktig och varaktig förbättring av KY genom en successiv utbyggnad, till skillnad mot regeringen som gång efter annan föreslår tillfälliga lösningar. Centerpartiet vill bygga ut KY-utbildningen med 1 500 permanenta platser.

Flexibiliteten och möjligheten att anpassa sig efter behoven på den lokala arbetsmarknaden måste öka. KY-utbildningar har visat sig vara mycket effektiva i att få fler i arbete och därför bör antalet platser öka. Den lokala möjligheten att göra förändringar i inriktning och antal platser per utbildning bör också öka. Vad som ovan anförts om att ha ett mer flexibelt system för att kunna anpassa KY-utbildningar efter behov på den lokala arbetsmarknaden bör ges regeringen till känna.

Samordna utbildningsformer

Det är viktigt att det går att överblicka utbildningsstrukturen. I dag finns det flera eftergymnasiala yrkesutbildningar, exempelvis påbyggnadsutbildningar inom komvux, yrkesteknisk högskola, vissa yrkesutbildningar inom folkbildningen och kvalificerad yrkesutbildning. Hur dessa inordnas i utbildningsstrukturen, hur de kan värderas om den studerande sedan vill läsa vidare och hur vissa av dessa finansieras är inte alltid helt klart. Regeringen bör därför göra en översyn och en samordning mellan de eftergymnasiala yrkesutbildningarna. Detta bör ges regeringen till känna.

Folkbildning

Även på 2000-talet är folkrörelserna och folkbildningen – om än i nya former – den breda allmänhetens möjlighet att skaffa kunskap och få inflytande i samhället och över den egna situationen. Den som vill stärka det genuina folkstyret har därför starka skäl att ge folkrörelser och studieförbund goda arbetsförutsättningar även framöver.

I dag finns nio studieförbund i Sverige med tillsammans en mycket omfattande verksamhet. Även folkbildningen är emellertid satt under hot. En momsbeläggning av folkbildningsverksamheten skulle innebära en kraftig fördyring och dessutom kräva ökad byråkrati. Totalt räknar Folkbildningsförbundet med en merkostnad på ungefär 200 miljoner kronor för studiecirkel-

Fel! Okänt namn på

verksamheten i landet. Detta skulle naturligtvis särskilt drabba arbetslösa, ungdomar och nya svenskar, grupper som vi annars från samhällets sida på goda grunder vill att studieförbunden ska prioritera. Folkbildningen ska tillföras resurser för att klara av det existerande behovet. Detta bör ges regeringen till känna.

Folkhögskolorna har en betydelsefull roll i det svenska skolväsendet. Den frihet som folkhögskolorna har att utforma sina kurser utifrån skolans speciella inriktning och profil ger stora möjligheter för kursdeltagarna att påverka studiernas inriktning och innehåll efter förkunskaper, intressen och behov. Utmärkande för folkhögskolans undervisning är att den ofta arbetar med temastudier och projektarbeten. Här är kursdeltagarnas erfarenhet av arbets- och samhällsliv en stor tillgång för arbetet.

Sammanlagt finns det 147 folkhögskolor runt om i landet. 22 av dessa har startat efter 1991. Trots att det blivit så många fler folkhögskolor så har de inte fått utökad budget. Nästan hälften av folkhögskolorna har de senaste åren gått med förlust. Antagligen kommer en del folkhögskolor att gå i konkurs, om de inte får ökat statsbidrag. Folkhögskolorna har en pedagogik som passar för bl.a. skoltrötta elever. Det gör att fler och fler elever söker sig till dessa skolor. Många elever lämnar i dag grundskolan utan godkända betyg eller avslutar gymnasiestudierna i förtid eller utan att ha fått godkända betyg. Folkhögskolorna fyller därför en stor uppgift när det gäller det livslånga lärandet.

För mer information om Centerpartiets syn på folkbildning hänvisar vi till vår kulturmotion.

Stockholm den 2 oktober 2005

Birgitta Sellén (c)

Anders Larsson (c)

Jan Andersson (c)

Birgitta Carlsson (c)

Håkan Larsson (c)

Margareta Andersson (c)

Kenneth Johansson (c)